

**UCHWAŁA NR 257/2015
RADY MIEJSKIEJ W RADOMIU**

z dnia 21 grudnia 2015 r.

w sprawie przyjęcia Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie Gminy Miasta Radomia na lata 2016 - 2020.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2015 r., poz. 1515) oraz art. 6 ust. 2 pkt 1 i ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz.U. z 2015 r., poz. 1390) Rada Miejska w Radomiu uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie Gminy Miasta Radomia na lata 2016 - 2020 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Radomia.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2016 r.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Radomiu

Dariusz Wójcik

Załącznik do Uchwały Nr.....
Rady Miejskiej w Radomiu
z dnia.....

**PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
NA TERENIE GMINY MIASTA RADOMIA
NA LATA 2016 – 2020**

RADOM 2015

Spis treści

Wstęp

I. CELE PROGRAMU

II. ZAŁOŻENIA PROGRAMU

III. ADRESACI PROGRAMU

IV. REALIZATORZY PROGRAMU

V. AKTY PRAWA

VI. OBSZARY I KIERUNKI DZIAŁANIA

1. Profilaktyka i edukacja społeczna

2. Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie

3. Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie

4. Podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie

VII. PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

VIII. SPOSÓB MONITOROWANIA I SPRAWOZDAWCZOŚĆ

WSTĘP

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej wskazuje, że instytucja rodziny jest objęta szczególną ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej, a jej dobro państwo ma obowiązek uwzględnić w swojej polityce społecznej, zwłaszcza przez udzielanie szczególnej pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji społecznej. Nie budzi więc wątpliwości fakt, że jednym z najważniejszych zadań państwa jest ochrona rodziny przed zagrożeniami płynącymi z zewnątrz i wewnątrz, w tym zwłaszcza przed przemocą ze strony osób najbliższych. Osoby i rodziny dotknięte przemocą pozostają w trudnej sytuacji społecznej co stanowi podstawę do udzielenia im szczególnej pomocy przy użyciu metod i narzędzi określonych w obecnie obowiązującym porządku prawnym.

Przemoc w rodzinie określana jest jako „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób („małżonek, wstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, a także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu”, a także inna osoba wspólnie zamieszkująca lub gospodarująca”), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.” Zjawisko przemocy domowej, ze względu na sposób w jaki demonstrowane są zachowania sprawców przemocy oraz obszar funkcjonowania ofiary w obrębie, którego dokonuje się przemoc może przybierać różne formy:

- **przemoc fizyczna** polega na używaniu fizycznej siły w celu wymuszenia określonego postępowania (lub ukarania za złamanie reguł ustalonych przez sprawcę), wywołania lęku; odprowadzenia własnych, trudnych emocji (gniew, frustracja, niezadowolenie);

- **przemoc psychiczna** to bardzo szerokie spektrum działań i zachowań uruchamianych przez sprawcę celowo, nakierowanych na zmianę przekonań, nastawienia czy światopoglądu, a także zmianę potrzeb, ocen, uczuć, postaw ofiary tak, by osoba manipulowana działała zgodnie z oczekiwaniami sprawcy, pod jego pełną kontrolą. Tego typu przemoc koncentruje się na uzyskaniu psychologicznej dominacji nad ofiarą;
- **przemoc seksualna** polega na wymuszaniu niechcianych i nieakceptowanych przez ofiarę zachowań w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy;
- **przemoc ekonomiczna** to działania zmierzające do całkowitej finansowej zależności ofiary od sprawcy.

W związku z powyższym przemoc w rodzinie jest jednym z podstawowych zagrożeń rodziny i osób ją tworzących. Zdecydowaną większość ofiar przemocy w rodzinie stanowią kobiety, a w dalszej kolejności dzieci, osoby starsze i niepełnosprawne. Powyższe związane jest z obowiązującą normą społeczną i kulturą. Od zawsze bowiem istniało przyzwolenie społeczne stosowania przemocy wobec najbliższych, szczególności wobec kobiet i dzieci - rola mężczyzny jako „pana i władcy” czy stosowanie kar cielesnych wobec dzieci jako metody wychowawczej. Niebagatelny wpływ na stosowanie przemocy w rodzinie ma również dziedziczenie wzorca przemocy z rodziny pochodzenia. Dzieci wychowujące się w rodzinach dotkniętych przemocą przyswajają zachowania dorosłych, których są świadkami lub ofiarami. Uczą się, że najlepszym i najbardziej skutecznym sposobem rozwiązywania konfliktów jest przemoc. Wpływ na stosowanie przemocy w rodzinie niewątpliwie mają także uzależnienia, w tym przede wszystkim nadużywanie alkoholu. Wielu sprawców przemocy w rodzinie w chwili popełnienia czynu jest pod wpływem alkoholu, co osłabia kontrolę nad zachowaniem i zwiększa ryzyko reagowania złością, gniewem i agresją. Stwierdzono, że problemu przemocy w rodzinie doświadczył co trzeci Polak (na podstawie badań z 2007 r.).

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390) usystematyzowała działania podejmowane przez różne instytucje działające w zakresie przeciwdziałania przemocy wskazując na konieczność pracy interdyscyplinarnej w celu ochrony osób dotkniętych przemocą w rodzinie. Podstawowym narzędziem stały się Zespoły Interdyscyplinarne podejmujące działania w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty”. Powyższa procedura ma na celu tworzenie warunków do systemowego, interdyscyplinarnego modelu pracy z rodziną. Z analizy danych z lat 2007 – 2015 pochodzących z procedury „Niebieskiej Karty” wynika, że wzrasta zjawisko przemocy domowej. W 2007 roku „Niebieską Kartę” wypełniono w 30 przypadkach, zaś w 2008 roku już w 148 środowiskach. Widoczne jest również zwiększenie liczby interwencji dotyczących przemocy w rodzinie z 109 w 2009 roku do 125 w roku 2010. Dnia 18 października 2011 roku weszło w życie rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2011 r. Nr 209, poz. 1245). Na terenie Gminy Miasta Radomia w 2011 roku od dnia wejście w życie ww. rozporządzenia wypełniono 45 formularzy „Niebieskiej Karty” (NK), w 2012 roku – 419 formularzy NK, w 2013 roku 338 formularzy NK, w 2014 roku – 424 formularze NK, a do 27 listopada 2015 roku – 472 formularze NK. Od października 2014 roku ilość procedur wszczynanych przez Policję znacznie wzrosła. To patrole Policji są w głównej mierze podmiotami wszczynającymi procedurę jako służby interweniujące w sytuacji przemocowej. Wzrost procedur „Niebieskiej Karty” pozwala ponadto przypuszczać, że osoby pokrzywdzone decydują się mówić o swoim problemie i doznawanej krzywdzie, szukając pomocy i wsparcia. Dlatego tak ważne jest stworzenie systemu pomocy rodzinie, osobie doznającej przemocy, ale i osobie, która tą przemoc stosuje, by zrozumiała czynioną przez siebie krzywdę. Zaangażowanie w powyższe działania różnych służb i instytucji nie tylko systematyzuje te działania, ale daje szansę realnego udzielania kompleksowego wsparcia rodzinie borykającej się z problemem

przemocy.

Procedura „Niebieskiej Karty” jest jednym z narzędzi do pracy z rodziną doznającą przemocy. Dostrzegając wagę problemu przemocy w rodzinie i skutków jakie wyrządza przemoc konieczne jest stworzenie systemu przeciwdziałania temu zjawisku. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nałożyła na państwo, samorządy powiatowe i gminne obowiązek opracowania programów, określających działania w celu ochrony osób dotkniętych przemocą w rodzinie. W związku z powyższym na terenie Gminy Miasta Radomia został opracowany i jest realizowany Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie Gminy Miasta Radom na lata 2011 – 2015. Obecnie istnieje konieczność opracowania Programu na kolejne lata, zawierającego działania mające na celu podnoszenie świadomości społecznej na temat promowania metod wychowawczych bez użycia przemocy, upowszechnienie informacji o możliwościach i formach udzielania pomocy zarówno osobom dotkniętym przemocą, jak i stosującym przemoc w rodzinie w celu tworzenia warunków skutecznego przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

I. CELE PROGRAMU

Cel główny:

Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska na terenie Gminy Miasta Radomia.

Cele szczegółowe:

Cel 1: zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cel 2: zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Cel 3: zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Cel 4: zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu podniesienia jakości i dostępności usług.

II. ZAŁOŻENIA PROGRAMU

W celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym realizacji celów zawartych w Programie, wyznaczono i określono cztery podstawowe obszary wskazujące kierunki działania oraz podmioty odpowiedzialne za ich realizację:

1. Profilaktyka i edukacja społeczna

2. Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie

3. Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie

4. Podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

III. ADRESACI PROGRAMU

Program jest skierowany do

1. ogółu mieszkańców miasta Radomia, w tym osób zagrożonych przemocą w rodzinie,
2. osób dotkniętych przemocą w rodzinie, w tym:
 - dzieci,
 - współmałżonków lub partnerów życiowych,
 - osób starszych,
 - osób niepełnosprawnych,
3. osób stosujących przemoc w rodzinie,
4. świadków przemocy w rodzinie,
5. służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

IV. REALIZATORZY PROGRAMU

Realizatorami Programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie są:

1. Zespół Interdyscyplinarny Gminy Miasta Radomia.
2. Urząd Miejski w Radomiu.
3. Jednostki Organizacyjne Gminy Miasta Radomia /placówki oświatowe, opiekuńczo-wychowawcze, ochrony zdrowia, pomocy społecznej/.
4. Policja, Prokuratura, Sąd, Areszt Śledczy.
5. Organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe, media.

V. AKTY PRAWNE

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- 1.** Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 – 2020 (M. P. z 2014 r. poz.445),
- 2.** Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 583 z późn. zm.),
- 3.** Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz. U. z 1997 r. Nr 88, poz. 553 z późn. zm.),
- 4.** Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny wykonawczy (t.j. Dz. U. z 1997 r., Nr 90 poz. 557 z późn. zm.),
- 5.** Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. z 2014 r. poz.101 z późn. zm.),
- 6.** Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 1997 r. Nr 89, poz. 555 z późn. zm.),
- 7.** Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 163 z późn. zm.),
- 8.** Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1390),
- 9.** Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 355 z późn. zm.),
- 10.** Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz. U. z 2004 r., Nr 256, poz. 2572 z późn. zm.),
- 11.** Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1286 z późn. zm.),
- 12.** Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1118 z późn. zm.),
- 13.** Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2012 r., poz. 124 z późn. zm.),

14. Ustawa z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1515),
15. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku w sprawie procedury „Niebieskie Karty” i wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2011 r. Nr 209, poz. 1245),

VI. OBSZARY I KIERUNKI DZIAŁANIA

Obszar:

1. Profilaktyka i edukacja społeczna

Cel: Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Kierunki działań:

- Poszerzenie wiedzy na temat zjawiska przemocy w rodzinie.
- Diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie na obszarze Gminy Miasta Radomia.
- Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie poprzez współudział w zorganizowanych kampaniach społecznych piętnujących przemoc w rodzinie oraz udostępnianie plakatów, ulotek broszur dotyczących przemocy w rodzinie.
- Opracowywanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielanie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.

Realizator działania:

- Zespół Interdyscyplinarny Gminy Miasta Radomia

- Urząd Miejski w Radomiu.
- Jednostki Organizacyjne Gminy Miasta Radomia /placówki oświatowe, opiekuńczo-wychowawcze, ochrony zdrowia, pomocy społecznej/.
- Policja, Prokuratura, Sąd.
- Lokalne media.
- Organizacje pozarządowe.

Obszar:

2. Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie

Cel: Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Kierunki działań:

- Realizacja zadań przez Zespół Interdyscyplinarny Gminy Miasta Radomia.
- Realizacja procedury „Niebieskiej Karty” przez uprawnione podmioty.
- Rozbudowa sieci i poszerzanie oferty placówek wspierających i udzielających pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie poprzez finansowanie:
 - punktów konsultacyjnych dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
 - Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie,
 - Ośrodka Interwencji Kryzysowej,
 - terapii indywidualnej i grupowej dla ofiar przemocy w rodzinie, w tym specjalistycznego poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, prawnego i rodzinnego,
 - lokalnego telefonu zaufania.
- Współpraca podmiotów publicznych i organizacji pozarządowych w zakresie

pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.

- Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie w formie poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego.
- Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą miejsc całodobowych w ośrodkach wsparcia oraz ośrodkach interwencji kryzysowej.
- Wzmacnianie ochrony osób dotkniętych przemocą w rodzinie w toku postępowania karnego poprzez tworzenie odpowiednich warunków przesłuchań, m.in. przyjazne pokoje.
- Zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom w sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia w trybie art.12 a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Realizator działania:

- Zespół Interdyscyplinarny Gminy Miasta Radomia.
- Urząd Miejski w Radomiu.
- Jednostki Organizacyjne Gminy Miasta Radomia /placówki oświatowe, opiekuńczo-wychowawcze, ochrony zdrowia, pomocy społecznej/.
- Policja, Prokuratura, Sąd.
- Organizacje pozarządowe.

Obszar:

3. Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie

Cel: Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Kierunki działań:

- Opracowanie, realizacja oraz dofinansowywanie programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.
- Rozpowszechnianie informacji na temat podmiotów realizujących program oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych.
- Kierowanie wniosków do sądu o kierowanie osób skazanych za przemoc w rodzinie do udziału w oddziaływaniach korekcyjno – edukacyjnych.
- Monitoring udziału osób stosujących przemoc w oddziaływaniach korekcyjno – edukacyjnych, badanie skuteczności udziału w programie przez okres 3 lat.
- Realizacja procedury „Niebieskiej Karty” przez uprawnione podmioty.
- Kierowanie wniosków do sądu o nałożenie obowiązku leczenia odwykowego.
- Realizowanie wyroków sądowych dotyczących przymusu leczenia osób uzależnionych, u których występuje zjawisko przemocy.
- Podejmowanie działań w zakresie izolacji sprawcy od ofiary poprzez zastosowanie środków zapobiegawczych w postaci nakazu opuszczenia lokalu, zakazu zbliżania się, dozoru policyjnego, tymczasowego aresztu.
- Skuteczna reakcja na ponowne stosowanie przemocy wobec najbliższych przez osoby uprzednio skazane przez sąd poprzez występowanie z wnioskiem do sądu o zarządzenie wykonania kary pozbawienia wolności albo odwołania warunkowego zwolnienia.
- Współdziałanie pomiędzy służbami w zakresie wymiany informacji dotyczących monitoringu zachowań osób uprzednio skazanych za stosowanie przemocy w rodzinie.

Realizator działania:

- Zespół Interdyscyplinarny Gminy Miasta Radomia.
- Urząd Miejski w Radomiu.
- Jednostki Organizacyjne Gminy Miasta Radomia /placówki oświatowe,

opiekuńczo-wychowawcze, ochrony zdrowia, pomocy społecznej/.

- Policja, Prokuratura, Sąd, Areszt Śledczy.
- Organizacje pozarządowe.

Obszar:

4. Podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Cel: Podniesienie jakości i dostępności świadczonych usług poprzez zwiększenie kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Kierunki działań:

- Opracowanie i realizacja szkoleń kierowanych do służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie na terenie Gminy Miasta Radomia.
- Wzmacnianie kompetencji zawodowych oraz przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie – superwizja, coaching, grupy wsparcia, pomoc psychologiczna.

Realizator działania:

- Zespół Interdyscyplinarny Gminy Miasta Radomia.
- Urząd Miejski w Radomiu.
- Jednostki Organizacyjne Gminy Miasta Radomia /placówki oświatowe, opiekuńczo-wychowawcze, ochrony zdrowia, pomocy społecznej/.
- Policja, Prokuratura, Sąd, Areszt Śledczy.
- Organizacje pozarządowe.

VII. PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

Zakłada się, że zadania realizowane w ramach Programu doprowadzą do zwiększenia skuteczności pomocy osobom i rodzinom zagrożonym oraz dotkniętym przemocą w rodzinie poprzez:

- wzmocnienie i upowszechnienie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy,
- podniesienie świadomości mieszkańców miasta w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- zmniejszenie liczby osób, rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie,
- zwiększenie dostępności do specjalistycznej pomocy ofiarom przemocy,
- podniesienie jakości usług świadczonych przez instytucje realizujące zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- zintensyfikowanie i podniesienie jakości działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie,
- wzrost liczby osób i placówek profesjonalnie zajmujących się pomocą na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych przemocą w rodzinie.

VIII. SPOSÓB MONITOROWANIA I SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Program monitorowany będzie corocznie. Sprawozdanie będzie zawierało podsumowanie i wnioski płynące z realizacji działań w danym roku sprawozdawczym. Uzyskane z monitoringu dane pozwolą na proces ewaluacyjny Programu. Określone zostaną również priorytety w zakresie przyszłych zadań realizowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Gminy Miasta Radomia. W związku z powyższym podmioty realizujące Program raz na rok będą dokonywały analizy jakościowej i ilościowej wykonywanych zadań.